

LOV NA EL CHAPA

EXKLUZÍVNA VÝPOVEĎ AGENTA,
KTORÝ DOLAPIL NAJHĽADANEJŠIEHO
NARKOBARÓNA NA SVETE

ANDREW HOGAN A DOUGLAS CENTURY

ANDREW HOGAN
A DOUGLAS CENTURY

LOV NA EL CHAPA

Preložil Peter Tkačenko

IKAR

Andrew Hogan and Douglas Century
HUNTING EL CHAPO

Copyright © 2018 by QQQ, LLC.

Published by arrangement with Harper,
an imprint of HarperCollins Publishers.

Translation © 2019 by Peter Tkačenko

Cover design by Dominic Forbes © HarperCollins Publishers Ltd 2018

Cover photographs © AFP/Getty Images (front);

Matt Mawson/Getty Images (back)

Slovak edition © 2019 by IKAR, a.s.

Z anglického originálu *Hunting El Chapo*
(Harper, An Imprint of HarperCollins Publisher,
New York 2018) preložil Peter Tkačenko.

Redigoval Ladislav Sokol.

Korigovala Beata Vrzgulová.

Obálku podľa originálu upravil Augustín Putera.

Technická redaktorka Helena Oleňová.

Vydalo vydavateľstvo IKAR, a.s., Bratislava v roku 2019

ako svoju 1560. publikáciu v elektronickej podobe.

Sadzba a zalomenie do strán PRO 2, a. s., Bratislava.

ISBN 978-80-551-6933-0

Autorská poznámka

Toto je literatúra faktu: všetky opisované udalosti aj postavy sú skutočné. Mená amerických policajtov, vyšetrovateľov a prokurátorov – či príslušníkov mexickej armády – boli zmenené, výnimkou sú tí, ktorých totožnosť už vyšla najavo. Z dôvodov ochrany bezpečnosti boli zmenené aj niekoľké miesta, značky vozidiel, priezviská a prezývky. Všetky dialógy zodpovedajú spomienkam Andrewa Hogana.

Manželke a synom

A. H.

Žiaden lov sa nevyrovná lovu na človeka, a kto niekedy dosť dlho poľoval na ozbrojených ľudí a páčilo sa mu to, neskôr sa už o nič iné veľmi nezaujímal.

Ernest Hemingway, *Na modrej vode*, 1936

PROLÓG: EL NIÑO DE LA TUNA

*Phoenix, Arizona
30. mája 2009*

O LEGENDÁRNOM Chapovi Guzmánovi som sa prvý raz dupočul krátko po polnoci v ponurom mexickom podniku *Mariscos Navolato* na Severnej 67. Avenue v Západnom Phoenixe. Diego Conteras, kolega zo Špeciálnej protidrogovej jednotky DEA, mi do ucha hulákal preklad jednej piesne:

*Quando nació preguntó la partera
Le dijo como le van a poner?
Por apellido él será Guzmán Loera
Y se llamará Joaquín*

„Keď sa narodil, pôrodná baba sa spýtala: „Ako sa ten chlapec volá?““ reval na mňa Diego horúcim dychom, z ktorého razila tequila Don Julio, čo do seba práve obrátil. „Priezvisko má Guzmán Loera, a pokrstíme ho Joaquín...“

S Diegom sme ako partneri pracovali v špeciálnej jednotke vo Phoenixe od začiatku roka 2007 a po dvoch rokoch sme boli ako bratia. V ten májový večer som bol jediný biely chlap v *Mariscos Navolato*, cítil som, ako si ma postupne premeriavajú všetky oči, ale keďže som sedel plece pri pleci s Diegom, bol som v pohode.

Krátko po zoznámení mi Diego ukázal mexickú kultúru vo Phoenixe. Jedávali sme v útulnej kuchynke nejakej Señory, ktorá zároveň slúžila ako provizórna reštaurácia, jedli z plastových misiek *birrie*, na ulici sme si od predavačov z vozíka kupovali mangové *raspados*, a neustále sme pri tom počúvali niektoré cédečko s *narcocorridos* z Diegovej zbierky.* Hoci som zjavne nebol z Mexika, Diego mi povedal, že sa zo mňa pomaly stáva *güero* – modrooký Mexičan s blond vlasmi a svetlou pokožkou – a že už čoskoro ma nikto nebude mať za gringa.

V podniku hulákala hudba – na juhozápade USA práve koncertovala štvorčlenná kapela Los Jaguares de Culiacán, ktorá pochádzala priamo z násilím poznačeného hlavného mesta štátu Sinaloa. Kapela hrala *norteño*, ktoré sa trochu podobá na polku a vďaka rytmickému duneniu tuby a akordeónu je svojsky nákazlivé. Síce som obstojne ovládal španielčinu, Diego ma však učil celkom nový jazyk: jazyk, ktorým sa hovorilo v *barríos*, reč *narcos* a „bojových zón“ ako Ciudad Juárez, Tijuana či Culiacán. Diego my vysvetlil, že dôvodom kontroverznosti *narcocorridos* nie je agresívna tuba, akordeón či gitara – ide o vášnivé príbehy a bezohľadné gangsterstvo obsiahnuté v textoch.

Tmavovlasá čašníčka v obtiahnutých bielych džínsoch, v topánkach na vysokých podpätkoch nám priniesla vedro s ľadom plné chladeného fľaškového piva La Cerveza del Pacifico. Jedno som si vybral z ľadu a pretrel som vlhký roh kánarikovo žltej etikety. *Pacifico: Pýcha Mazatlánu*. V duchu som sa zasmial: sedeli sme síce v srdci západného Phoenixu, ale mal som pocit, akoby sme nejako prekĺzli

* *Narcocorrido*: balada v tradičnom mexickom hudobnom štýle s textom o hrdinských činoch obchodníkov s drogami.

cez hranice a ocitli sa južne od Sinaloe, o tisícristo kilometrov južnejšie. Podnik bol plný obchodníkov s drogami – s Diegom sme odhadli, že približne tri štvrtiny osadenstva sú nejako zapletené do kšeftov s kokaínom, trávou, alebo pervitínom.

Dílerov v strednom veku ste ľahko spoznali podľa kovbojských klobúkov a topánok z krokodílej kože – viacerí popritom pracovali ako riadni chovatelia dobytky. Potom tu boli narcojuniori – nová generácia –, ktorí v košeliach Lacoste a módnych džínsoch pripomínali typických arizonských vysokoškolákov, s tým rozdielom, že väčšinou nosili hodinky, aké by si typický dvadsiatnik nemohol dovoliť.

V okolí tanečného parketu som si všimol viacero chlapov, ktorí vyzerali, ako keby už niekoho pripravili o život – nájomné svaly kartelov s oceľovými očami. A medzi tými všetkými boli po podniku roztrúsené desiatky čestných, poctivo pracujúcich občanov – maliari, sekretárky, kuchári, sestry, záhradníci –, ktorí si jednoducho radi vychutnávali živé predstavenie drogových pesničkárov zo Sinaloe.

S Diegom som strávil celý deň myseľ otupujúcim sledovaním a po desiatich hodinách bez jedla som do seba nedočkavo obrátil to prvé Pacifico; keď sa mi hrdlom zviezol do žalúdka prvý dúšok, slastne som si vydýchol.

„*Mis hijos son mi alegría también mi tristeza,*“ zakričal na mňa Diego tak nahlas, že mi takmer praskol ušný bubieľnok. „Mojí synovia sú moja radosť – ale aj môj smútok.“ „*Edgar, te voy a extrañar,*“ spieval spolu frontmanom mexickej kapely. „Edgar, budeš mi chýbať.“

Nechápavo som sa pozrel na Diega a pohľadom som ho požiadal o vysvetlenie.

„Na parkovisku v Culiacáne zastrelili jedného z Chapových chlapcov, Edgara,“ spustil Diego. „Bol to jeho najobľú-

benejší syn a nástupca. Po vražde Edgara išiel Chapo vyskočiť z kože. Ten *pinche cabrón* nasral poriadne veľa ľudí...”

Bolo neuveriteľné, ako vedel Diego ovládnuť priestor. Nie svojou veľkosťou – nemeral viac ako meter šesťdesiatpäť –, ale sebaistotou a šarmom. Všimol som si, že jedna tanečnica s ním flirtuje napriek tomu, že sa neprestáva krútiť okolo svojho partnera s kovbojskými topánkami. Diego nepatrí medzi typických policajtov z protidrogového v tričku a vyfahaných džínsoch – či bol doma, alebo pracoval v uliciach, nosieval vyžehlenú košeľu.

Kedykoľvek Diego prehovoril, okamžite si získal rešpekt prítomných – najmä ak hovoril po španielsky. Narodil sa na predmestí Mexico City, ako dieťa sa s rodičmi presťahoval do Tucsonu a neskôr do Phoenixu, kde sa v roku 2001 stal pochôdzkarom policajného zboru v Mese. Podobne ako ja, aj on si v uliciach vyslúžil povest' agresívneho policajta. Vyšetrovanie drogových zločinov Diegovi išlo tak dobre, že ho v roku 2006 povýšili na detektíva. O rok si ho jeho šéf osobne vybral do 3. protidrogovej zásahovej jednotky DEA vo Phoenixe. A tam sme sa zoznámili.

Od chvíle, keď sme s Diegom vytvorili tím, bolo zrejmé, že naše silné stránky sa navzájom dopĺňajú. Diego mal vrodenný cit pre ulicu. Ustavične na niekom pracoval: či to bol dôverný informátor, zradca alebo aj jeho priatelia. Často žongloval zo štyrmi mobilmi naraz. Najviac mu sedela rola agenta v utajení, ktorý sa na seba nebojí strhnúť pozornosť. Aj ja som mal rád prácu v uliciach, ale držal som sa v ústraní, tak ako v tento večer noc. Sedel som za stolom, v duchu som si zaznamenával každú maličkosť, skúmal som a vrýval si do pamäti každú tvár. Nemal som záujem o svetlá reflektorov, za mňa mala hovoriť moja práca v utajení.

S Diegom sme sa práve začali zaujímať o partičku narcojuniorov z Phoenixu podozrivých z toho, že na juho-východe vo veľkom distribuujú kokaín, pervitín a *cajetu* – vysokokoncentrovanú mexickú marihuanu –, ktorú im dodáva kartel zo Sinaloe.

V ten večer sme síce nemienili tieto ciele kontaktovať, no Diego bol oblečený presne ako narcojuniori – čierna košeľa od Calvina Kleina mu prevísala cez tmavomodré džínsy, na zápästí hodinky Movado s čiernym ciferníkom a na nohách čierne kožené pumpy. Ja som však vďaka čiernej bejzbalke, sivému tričku bez nápisu a topánkam značky Diesel viac pripomínal kalifornského vysokoškolača.

Moji synovia sú moja radosť, ale aj môj smútok, zopakoval som si v duchu. Pesnička *El niño de La Tuna* od Roberta Tapia patrila medzi aktuálne najpopulárnejšie *narcocorridos* a z jej textu sálali silné emócie. Vnímal som ich v očiach poslucháčov, ktorí slovo po slove spievali spolu s kapelou. Zdalo sa mi, že El Chapo je pre nich akási zmes Robina Hooda a Al Caponeho.

Obzrel som sa a kývol som na Diega, ako keby som mu úplne rozumel, v skutočnosti som však nemal potuchy, čo mi chce povedať.

Bol som mladý špeciálny agent z Kansasu, ktorý vyrástol na surovej strave v podobe Metallicy, Tima McGrawa a Georgea Straita a ten prvý spoločný večer s Diegom v Mariscos Novalto bol pre mňa veľkou skúsenosťou.

Na piatich televízoroch s plochou obrazovkou vysielali futbalový šláger mexickej Primera División: Méria vyhrávala 1 : 0 nad Querétaro, ale mne to veľa nehovorilo. Džuboks bol plný mexických *bandas* a *rancheras*, na stenách viseli plagáty s reklamou na Modelo, Tecate, Dos Equis a Pacifico, domáce torty, nadchádzajúce *norteňové* koncerty

a ručne písané ponuky morských špecialít ako napríklad *almeja Reyna*, obľúbené jedlo z mušlí zo Sinaloe.

El Chapo? Prezývka „Kropec“ že má budiť strach? Ako môžu pogramotného chalana z nejakej diery La Tuna medzi hrebeňmi Sierra Madre, ktorý rodine pomáhal populárnym predajom pomarančov, dnes oslavovať ako najslávnejšieho narkobaróna všetkých čias? Naozaj mali pravdu tie povedačky a *narcocorridos*, podľa ktorých bol Chapo mocnejší ako mexický prezident?

Nech už bola pravda o Chapovi akákoľvek, upieral som pohľad na narcojuniorov za stolom pri druhom konci baru. Jeden mal čerstvý vojenský zostrih, dvaja ďalší mali vrabčie hniezdo a štvrtý mal na hlave šiltovku s logom Arizonskej štátnej univerzity. Diego aj ja sme vedeli, že sú s najväčšou pravdepodobnosťou ozbrojení.

Keby sa vybrali do svojich áut, museli by sme ich nasledovať.

Diego na stôl položil dve dvadsaťdolarové bankovky, žmurkol na čašníčku a zdvihol sa zo stoličky. Skupinka narcojuniorov sa teraz pomrvila, jeden z nich vstal, napravil si šiltovku a rozhladol sa ako basketbalový rozohrávač.

Diego do seba obrátil zvyšok piva a naznačil mi, aby som urobil to isté. Kapela teraz hučala ešte hlasnejšie a pri najlepšej časti pesničky sa Diego s celým barom rozosmiali.

Možno som krpátý, ale odvážny...

Odsunul som si stoličku, vstal som a tiež som sa uškrnul.

Zvíťazil nado mnou hypnotický rytmus a prichytil som sa, že si pospevujem s rovnakou chuťou ako tí drogoví díleri v kovbojských klobúkoch.

„Yo soy El Chapo Guzmán!“

1. ČASŤ

ÚTEK

Guadalajara, Mexiko

24. mája 1993

TICHO DOKONALÉHO jarného popoludnia prešla náhla dávka z AK-47 a na parkovisku letiska v Guadalajare vyvolala paniku. Juan Jesús Posadas Ocampo, arcibiskup guadalajarský, ktorý prišiel na letisko privítať pápežského nuncia, na mieste spolujazdca svojho bieleho grand marquis inkasoval štrnásť zásahov. Šesťdesiatšesťročný kardinál sa zviezol k sedadlu vodiča, z čela mu tiekla krv. Zomrel okamžite. Automobil prevrátilo viac ako tridsať projektilov a medzi ďalšími šiestimi mŕtvymi bol aj jeho šofér.

Kto už sa len mohol podujat' na niečo také nehorázne, za bieleho dňa popraviť arcibiskupa, ktorý patril medzi najobľúbenejších katolíckych lídrov v Mexiku? Pravda sa ukázala oveľa prozaickejšia: podľa správ sa kardinál Posadas nechtiac zaplietol do vojny medzi kartelmi zo Sinaloe a Tijuany, ktoré už celé mesiace zápasili o lukratívnu „plazu“ – drogovú pašerácku cestu – do južnej Kalifornie. Posadasa si pomýlili so šéfom sinalojského kartelu, Joaquínom Archivaldom Guzmánom Loerom, známym aj pod prezývkou „El Chapo“, ktorý mal v približne rovnakom čase a v podobnom bielom sedane doraziť na letiskové parkovisko.

Zatiaľ čo diváci po celom svete sledovali zábery pripomínajúce vyčíňanie na divokom západe, úrady, novinári

sa pokúšali pochopiť, čo mala tá masakra znamenať. „Nad miestom lietali vrtuľníky a polícia zadržala zhruba dvadsať guľkami prevrútaných automobilov, v jednom z nich sa našli aj granáty a vysokoúčinné automatické zbrane,“ informovali na titulnej strane *Los Angeles Times*. Atentát na kardinála Posadasa za bieleho dňa otriasol samotným jadrom mexickej spoločnosti; okamžite vystúpil prezident Carlos Salinas de Gortari, vyjadril svoju sústrasť a pokúšal sa upokojiť národ.

Z prestrelky na letisku sa vykľul zlomový bod moderných latinskoamerických dejín: Mexická verejnosť si prvý raz naplno uvedomila krvavú povahu miestnych drogových kartelov. Väčšina Mexičanov dovedy nepočula o územčistom kápovi zo Sinaloe, ktorého prezývka znela skôr smiešne ako smrteľne.

Po vražde Posadasa sa ostré skice Chapovej tváre objavili na titulných stranách novín a časopisov po celej Latinkej Amerike. Jeho meno každý večer zaznievalo v televíznom vysielaní: hľadaný pre vraždu a obchod s drogami.

Keď si Guzmán uvedomil, že už nie je v bezpečí ani vo svojej rodnej oblasti na úpätiach Sierra Madre, či v susednom štáte Durango, údajne utiekol do Jalisca, kde vlastnil ranč, a napokon do hotela v Mexico City, kde sa stretol s niekoľkými významnými predstaviteľmi svojho kartelu a odovzdal im desiatky miliónov amerických dolárov na zabezpečenie svojej rodiny, kým je na úteku.

V prestrojení a s pomocou pasu vydaného na meno Jorge Ramos Pérez Chapo vyrazil na juh Mexika a 4. júna prekročil hranice s Guatemalou. Ako vieme, mal v pláne s milenkou a niekoľkými telesnými strážcami sa nenápadne siahnuť a potom usadiť v Salvádore, kde by počkal, kým lov a pátranie ustane. Neskôr sa objavili správy, že Chapo